

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 64/2018 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om utredning av Kaunisvaara och Hannukainenens gruvors sammantagna konsekvenser

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 64/2018 rd undertecknat av riksdagsledamot Satu Hassi /gröna m.fl.:

På vilket sätt ämnar regeringen garantera att man under tillståndsprocessen för gruvan i Hannukainen tar i beaktande utsläppen från den svenska gruvan i Kaunisvaara, så att de värdefulla fiskbestånden i Torneå-Muonioälven inte äventyras,

ämnar regeringen i samarbete med myndigheterna i Sverige vidta åtgärder för att utreda de sammantagna konsekvenserna av gruvorna och

vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att vattenkvaliteten och fiskbestånden i Torneå-Muonioälven i framtiden kan skyddas mot konsekvenserna av en eventuell gruvverksamhet och att till exempel xantatutsläppen inte skadar de vandrande fiskbestånden?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

I enlighet med vattenlagen (587/2011) och miljöskyddslagen (527/2014) är det den statliga tillståndsmyndigheten, det vill säga regionförvaltningsverket, som behandlar miljö- och vattenushållningstillstånd. Regeringen kan inte ingripa i innehållet i en enskild tillståndsprövning. Regionförvaltningsverket granskar om förutsättningarna för beviljande av tillståndet uppfylls och ställer de nödvändiga tillståndsbestämmelserna. Ett tillståndsärende enligt vattenlagen avgörs vanligast genom en bedömning av projektets fördelar i förhållande till dess nackdelar. Beviljande av miljötillstånd förutsätter att verksamheten, med beaktande av tillståndsvillkoren och verksamhetens placering, inte i sig eller tillsammans med andra verksamheter bland annat betydande förorening av miljön eller risk för det, försämring av speciella naturförhållanden eller äventyrande av en generellt sett viktig användningsmöjlighet, till exempel i fråga om fiske. Då man prövar huruvida förutsättningarna för beviljande av miljötillstånd tillgodoses granskas de sammantagna konsekvenserna som föremålet för tillståndsansökan har tillsammans med andra aktörer i samma influensområde. Efter att tillståndet beviljats övervakar tillståndsmyndigheten verksamheten för att säkerställa att tillståndsvillkoren iakttas och att förutsättningarna för beviljande av tillståndet tillgodoses. Med stöd av Finlands internationella åtaganden tas miljökonsekvenser som ett projekt orsakar i en annan stat i beaktande som en motsvarande konsekvens i Finland.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 64/2018 rd

På projekt som sannolikt har betydande miljökonsekvenser tillämpas ett förfarande vid miljökonsekvensbedömning (MKB-förfarande) som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017) och som bygger på unionslagstiftning. De båda gruvprojekten i fråga har behandlats i ett MKB-förfarande enligt den nationella lagstiftningen. MKB-förfarandet innefattar utarbetande av ett program för miljökonsekvensbedömning, kontaktmyndighetens utlåtande samt en miljökonsekvensbeskrivning utifrån dessa dokument, av vilken framgår uppgifter om projektet och alternativ till det samt en sammantagen bedömning av deras miljökonsekvenser. Man begär utlåtanden om såväl programmet för miljökonsekvensbedömning som miljökonsekvensbeskrivningen och ordnar samråd. Kontaktmyndigheten granskar att miljökonsekvensbeskrivningen är tillräcklig och uppfyller kvalitetskraven samt utarbetar en motiverad slutsats om projektets betydande miljökonsekvenser. Miljökonsekvensbeskrivningen och den motiverade slutsatsen ska ingå i tillståndsansökan, och tillståndsmyndigheten ska ta i beaktande dessa dokument vid bedömning av huruvida förutsättningarna för beviljande av tillståndet tillgodoses.

Om projektet sannolikt har betydande skadliga konsekvenser över riksgrensarna, ska MKB-förfarandet utföras i enlighet med konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang, det vill säga Esbokonventionen (FördrS 67/1997). De konventionsparter som berörs av konsekvenserna av projekt som omfattas av konventionens tillämpningsområde ska underrättas om projekten och dessa parter myndigheter och medborgare ska beredas möjlighet att delta i MKB-förfarandets olika skeden. Efter MKB-förfarandet ordnas förhandlingar mellan staterna om projektets eventuella gränsöverskridande konsekvenser samt om åtgärder för att minska eller undanröja sådana konsekvenser samt om nödvändiga samarbetsformer. I Finland är det miljöministeriet som sköter de uppgifter som Esbokonventionen förutsätter. För de båda gruvprojekten i fråga har det bedömts att de har eventuella gränsöverskridande miljökonsekvenser, på grund av vilket Esbokonventionen har tillämpats i samband med MKB-förfarandet.

Utöver Esbokonventionen tillämpas på projekt som kan orsaka gränsöverskridande konsekvenser för vattnets kvalitet eller vattenanvändningen i tillämpningsområdet för gränsälvsoverenskommelsen mellan Finland och Sverige (FördrS 91/2010) bestämmelserna i denna gränsälvsoverenskommelse. Med stöd av gränsälvsoverenskommelsen har inrättats ett mellanstatligt samarbetsorgan, Finsk-svenska gränsälvskommissionen. Till skillnad från vad som föreskrivs i den tidigare gränsälvsoverenskommelsen från 1971 fungerar inte gränsälvskommissionen längre som tillståndsmyndighet i avtalsområdet och förutsättningarna för beviljande av tillstånd fastställs inte med stöd av gränsälvsoverenskommelsen. Gränsälvskommissionen utvecklar gränsvattensamarbetet till exempel genom att ge utlåtanden om tillståndsärenden gällande projekt som eventuellt orsakar gränsöverskridande konsekvenser, utöva rätten att söka ändring i dessa ärenden och i allmänhet följa upp tillståndspraxisen. Lagstiftningen som tillämpas i tillståndsärenden och tillståndsmyndigheterna bestäms enligt avtalsparternas nationella rättsordning.

Enligt gränsälvsoverenskommelsen fastställer avtalsparterna sina tillsynsmyndigheter som övervakar det allmänna bästa i ärenden som gäller projekt som orsakar gränsöverskridande konsekvenser, samt i tillstånds- och tillsynsprocesser. Enligt gränsälvsoverenskommelsen har medborgarna och myndigheterna i den andra avtalsparten samma rättigheter i tillståndsärenden som be-

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 64/2018 rd

rörda parter i det land där verksamheten förekommer. Information om tillståndsärenden, utläggning av ansökningsdokument samt samråd och berörda parter s möjligheter att delta ordas hos båda avtalsparter i form av myndighetssamarbete.

Sveriges miljömyndighet meddelade miljöministeriet att ett MKB-förfarande gällande gruvprojektet i Kaunisvaara inleddes år 2009. Detta MKB-förfarande genomfördes i enlighet med Esbokonventionen så att finska myndigheter och medborgare gavs möjlighet att delta. I egenskap av tillståndsmyndighet beviljade Finsk-svenska gränsälvskommissionen ett miljötillstånd år 2010 med stöd av den gamla gränsälvsöverenskommelsen. För närvarande pågår ingen sådan tillståndprocess gällande gruvan i Kaunisvaara, där ett förfarande enligt Esbokonventionen eller gränsälvsöverenskommelsen bör tillämpas.

Ett MKB-förfarande genomfördes för gruvprojektet i Hannukainen åren 2012–2014. Svenska myndigheterna har underrättats om gruvprojektet i enlighet med Esbokonventionen. Myndigheter och medborgare i Finland och Sverige samt gränsälvskommissionen bereddes möjlighet att ta del av gruvprojektets MKB-förfarande och miljökonsekvensbeskrivningen som utarbetats i samband med förfarandet. NTM-centralen i Lappland gav som kontaktmyndighet ett utlåtande om MKB-förfarandet och om MKB-beskrivningen i januari 2014. För närvarande är tillståndsärendet för gruvprojektet i Hannukainen anhängiggjort vid regionförvaltningsverket. I samband med behandlingen av ärendet kommer man i enlighet med gränsälvsöverenskommelsen att i Finland reservera möjligheter för svenska medborgare och myndigheter att delta på samma sätt finska medborgare och myndigheter kan på den svenska sidan. Under tillståndprocessen samt i samband med övervakningen av tillstånden samarbetar myndigheterna i Finland och Sverige för att bedöma de sammanlagda konsekvenserna av gruvprojekten.

Helsingfors 26.3.2018

Bostads-, energi- och miljöminister Kimmo Tiilikainen